

Jaarverslag RIEC-LIEC 2012

‘Er is grote behoefte
aan advisering’

Inhoudsopgave

1 Voorwoord	4
2 Inleiding	8
2.1. Doel en werkwijze	8
2.2. Specifieke taken van de RIECs en het LIEC	9
2.2.1 Advies	10
2.2.2 Casusgerichte aanpak	10
2.2.3 Bibob	10
2.3 Landelijke thema's	11
3 Regionale activiteiten	12
3.1 RIEC Amsterdam Amstelland	12
3.2 RIEC Haaglanden/Hollands Midden	14
3.3 RIEC Limburg	15
3.4 RIEC Midden-Nederland	16
3.5 RIEC Noord Holland	18
3.6 RIEC Noord-Nederland	19
3.7 RIEC Oost-Brabant	21
3.8 RIEC Oost-Nederland	23
3.9 RIEC Rotterdam	24
3.10 RIEC Zuidwest-Nederland	25
4 Landelijke activiteiten	26
4.1 Nationale projecten	26
4.2 De Bestuurlijke Criminaliteitsbeeldanalyse (B-cBA)	26
4.3 Loket Bestuurlijke Dossiers	28
4.4 RIEC – IS	28
4.5 Bestuurlijk-juridische ontwikkelingen	29
4.6 Internationale samenwerking	29
5 Een doorkijk naar het komende jaar	30
Cijfers	33

1

Voorwoord

Voor u ligt het landelijk jaarverslag van de Regionale Informatie en Expertisecentra (RIECs) en het Landelijk Informatie en Expertisecentrum (LIEC) over het jaar 2012. Dit jaarverslag wordt samengesteld op verzoek van het ministerie van Veiligheid en Justitie en bevat een samenvatting van de inspanningen van de RIECs en het LIEC over het jaar 2012.

Resultaten in RIEC-verband zeggen iets over succes samenwerking partners

Bij het doornemen van deze resultaten is het goed voor ogen te houden dat het niet de RIECs zelf zijn die de resultaten behalen. Het RIEC brengt informatie en partners op structurele wijze bijeen om de bestuurlijke en integrale aanpak gezamenlijk vorm te geven. De resultaten die uiteindelijk worden geboekt komen voort uit de acties die partners individueel of samen ondernemen. Deze resultaten zijn dus voor een belangrijk deel een afspiegeling van de mate waarin verschillende overheidsdiensten samenhangend optreden. Daarbij treden de RIECs en het LIEC wat betreft behaalde successen nooit in de voetsporen van hun partners. Dit maakt het dan ook niet altijd even gemakkelijk om over RIEC-succes te spreken. Dat is ook niet erg want het is het resultaat van de gezamenlijk inspanning dat telt!

2012 was een bijzonder jaar

2012 was een bijzonder jaar: de RIECs en het LIEC kregen na een succesvolle pilotperiode vaste grond onder de voeten. 2012 was ook het jaar waarin de banden tussen de RIECs en het LIEC steeds hechter werden en er gezamenlijk werd voortgebouwd aan de RIECs en het LIEC. Het jaar waarin ook onze convenantpartners ons steeds beter wisten te vinden. Deze ontwikkeling zien we terug in de verrichte inspanningen. Ik licht er een paar uit:

Regionale samenwerking begint te lonen

De RIECs en het LIEC hebben de afgelopen jaren bewezen een cruciale bijdrage te kunnen leveren aan de bestuurlijke en integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit; in de eerste plaats door het ondersteunen van lokale overheden. Dat is van belang omdat de criminele organisaties gedijen op een plaatselijke voedingsbodem. Gaandeweg is echter ook de regionale verwevenheid van de georganiseerde criminaliteit >

‘Problematiek van
verwevenheid van
onder- en bovenwereld’

steeds duidelijker aan het licht gekomen. De B5-samenwerking op het gebied van de illegale hennepcultuur in Brabant is een mooi voorbeeld van het antwoord op die trend.

Integraal werken verdient een integrale informatiepositie als richtpunt. Dat integrale overzicht ontbreekt nu. Om dit gat te dichten, is in 2012 gestart met de ontwikkeling van een bestuurlijke criminaliteitsbeeldanalyse. Deze ontwikkeling moet een systematiek opleveren om per RIEC-regio een integraal beeld te creëren dat voor alle partners geschikt is om de integrale aanpak daadwerkelijk vorm te geven.

‘Hennepcultuur in Brabant is een mooi voorbeeld van het antwoord op die trend’

Landelijke samenwerking in de startblokken

Het zwaartepunt van de inspanningen van de RIECs en het LIEC ligt in de verschillende RIEC-regio's. Daar vindt immers de concrete verwevenheid van onder- en bovenwereld plaats. Tegelijkertijd krijgen de RIECs ook regelmatig te maken met fenomenen die zich in meerdere RIEC-regio's afspelen. De aanpak van deze problemen is gebaat bij een goede samenwerking en afstemming tussen de verschillende RIECs en vraagt vaak een goede aansluiting van de activiteiten op de inspanningen van nationale partners zoals de Nationale Recherche, het Landelijk Parket en de Belastingdienst. Om deze landelijke afstemming te kunnen vormgeven, is vanuit het LIEC op het thema aanpak van 1% motorclubs een nationaal traject gestart. Dit onder leiding van burgemeester Den Oudsten uit Enschede. De voorlopige resultaten laten het succes van deze landelijke aanpak zien.

Toename signalen

Signalen over ontwikkelingen op het terrein van de georganiseerde criminaliteit worden gebundeld bij het landelijk loket bestuurlijke dossiers. Vanuit dit loket worden de signalen vervolgens besproken met de betrokken departementen en overheidsdiensten. Waar mogelijk wordt daarbij geadviseerd over wenselijk handelingsperspectief. In 2012 is het aantal dossiers dat het LIEC ontving wederom gestegen. In totaal werden 11 dossiers ontvangen. Deze lagen op de diverse

beleidsterreinen zoals fraude met de gemeentelijke basisadministratie, fraude met persoonsgebonden budgetten en toeslagenfraude.

Herinrichting geografisch werkgebied

Op verzoek van het departement vallen de RIEC-regio's samen met de politieregio's. De herindeling van de politie was derhalve ook van invloed op het werkterrein van enkele RIECs. In twee regio's fuseerden RIECs, te weten:

- de RIECs in Oost Nederland en Gelderland,
- het RIEC Rotterdam-Rijnmond en het RIEC Zuid Holland-Zuid.

Het RIEC Noord-Holland werd gesplitst in RIEC Amsterdam-Amsteland en RIEC Noord-Holland. Het RIEC Zuid-West Nederland werd ontvlochten en het deel van Brabant-Noord werd gefuseerd met het RIEC van Brabant Zuid-Oost en gevormd tot RIEC Oost-Brabant. Daarnaast ontstond het RIEC Zeeland West-Brabant.

94,1% van alle gemeenten aangesloten

De primaire taak van de RIECs en het LIEC bestaat uit het versterken van de bestuurlijke aanpak. De ondersteuning van de RIECs aan gemeenten is dan ook van groot belang. Vanuit dit perspectief is het toe te juichen dat inmiddels 94,1% van alle Nederlandse gemeenten zich bij een RIEC hebben aangesloten. De bestuurlijke aanpak van criminaliteit wordt daarmee ontsloten op een tot op heden ongeëvenaarde schaal. Als aandachtspunt daarbij geldt wel dat de komende bezuinigingen reeds doorwerken in discussies binnen gemeenten over de financiële bijdrage aan een RIEC. In 2013 zal moeten blijken hoe deze discussies aflopen. Een goede regionale inbedding en zichtbare resultaten zullen ongetwijfeld het ijkpunt vormen voor dit oordeel.

Ik constateer dat de RIECs en het LIEC niet meer weg te denken zijn als regionaal en landelijk aanjager, ondersteuner en facilitator van onze convenantpartners. Zo komt het doel, een goede georganiseerde overheid tegenover goed georganiseerde criminele bendes, stap voor stap dichterbij.

Ik ga er van uit dat we die zo belangrijke positie, met steun van onze bestuurlijke en politieke partners, in de komende jaren onverminderd kunnen verstevigen en verder kunnen uitbouwen.

mr. drs. K.C. (Karel) Schuurman
Hoofd LIEC

Wat is georganiseerde criminaliteit en wat doen we er aan?

Georganiseerde criminaliteit is een complex fenomeen. Criminele groeperingen maken gebruik van dezelfde economische en juridische infrastructuur als de legale economie. Daar zit de kern van de problematiek van verwevenheid van onder- en bovenwereld. Georganiseerde criminaliteit vormt een sluipende bedreiging voor de integriteit van het financieel-economische stelsel en ondermijnt uiteindelijk het functioneren van de rechtsstaat.

De aanpak van georganiseerde criminaliteit moet dus niet alleen gericht zijn op opsporing en vervolging van individuele daders en de ontmanteling van criminele groeperingen, maar juist ook op het identificeren van kwetsbare plekken in de legale infrastructuur en het opwerpen van barrières tegen misbruik en mogelijke verwevenheid.

Het is belangrijk te bedenken dat georganiseerde criminaliteit, zelfs als die een grensoverschrijdend karakter heeft, vrijwel altijd op lokaal niveau is verankerd. De illegale handel moet immers vanuit bepaalde locaties worden getransporteerd en gedistribueerd, of omgekeerd zijn weg vinden naar lokale markten.

Zo wordt crimineel verkregen geld belegd in gemeenten (bijvoorbeeld in vastgoed) of wit gewassen (bijvoorbeeld via de horecasector). Veel lokale, zichtbare criminaliteit en overlast zijn het gevolg van het werk van niet direct zichtbare criminele

organisaties die vaak op grote geografische schaal opereren. Juist daar kan het lokale bestuur drempels opwerpen of handhavend optreden.

Het voorkomen en tegengaan van georganiseerde criminaliteit vraagt om een samenhangend geheel van strafrechtelijke, fiscale en bestuurlijke interventies op basis van inzicht in criminele samenwerkingsverbanden op lokaal tot en met (inter)nationaal niveau.

Van een “programmatische” aanpak is sprake als samenwerkende partners zo'n geïntegreerde aanpak, gericht op specifieke thema's, structureel en planmatig vorm geven.

De RIECs en het LIEC stimuleren en ondersteunen deze geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het bevoegd gezag staan daarbij voorop. Vanuit deze rol organiseren de RIECs en het LIEC een intensieve samenwerking met betrokken partijen op basis van gezamenlijke keuzes. Daarbij is de focus hoofdzakelijk gericht op landelijk geprioriteerde thema's, zoals door de Minister van Veiligheid en Justitie vastgesteld op basis van het Nationaal Dreigingsbeeld Georganiseerde Criminaliteit 2012 en die zich lenen voor een bestuurlijke en integrale aanpak. Ook is er de mogelijkheid om andere handavingsknelpunten op regionaal of landelijk niveau aan te pakken. Bijvoorbeeld de landelijke aanpak van de 1% motorclubs.

2

Inleiding

2.1 Doel en werkwijze

De RIECs en het LIEC zijn al enige tijd onderweg om gemeenten te helpen weerbaarder te worden tegen georganiseerde criminaliteit en de daarvoor noodzakelijke samenwerking met andere overheidspartners te verbeteren. Een belangrijk onderdeel van deze strategie is dat gemeenten zelf signalen van georganiseerde criminaliteit leren herkennen. Alleen dan kan de gemeente in de positie komen die ze hoort te hebben: goed geïnformeerd en waar nodig initiërend en regisserend bij de aanpak van lokale activiteiten van georganiseerde criminaliteit.

Het RIEC/LIEC ondersteunt het openbaar bestuur in heel Nederland daarbij door:

- De bestuurlijke bekendheid met de aanwezigheid van georganiseerde criminaliteit te vergroten;
- kennis en kunde over het bestuurlijk aanpakken van criminaliteit te vergroten;
- gemeenten en provincies vanuit een netwerkorganisatie te ondersteunen bij de inrichting van de bestuurlijke aanpak, de implementatie van dit beleid en het verbeteren van de informatiepositie van gemeenten en ondersteunen bij het versterken van de regionale samenwerking.

Het doel: De bestrijding van georganiseerde criminaliteit vraagt om een integrale overheidsaanpak. Met een geïntegreerde aanpak dienen de strafrechtelijke, fiscale en bestuursrechtelijke aanpak hand in hand op te trekken.

De convenant-partners

- a. Gemeenten
- b. Openbaar ministerie
- c. Nationale Politie
- d. Belastingdienst
- e. Douane
- f. Fiscale inlichtingen en opsporingsdienst
- g. Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- h. Provincies
- i. Koninklijke Marechaussee
- j. Immigratie- en naturalisatiedienst

De RIECs en het LIEC willen met een geïntegreerde aanpak:

- De aanwezigheid en activiteiten van criminelen en hun netwerken zichtbaar maken;
- verwevenheid laten zien tussen onder- en bovenwereld op lokaal en regionaal niveau;
- economische machtsposities van criminelen en hun netwerken afbreken. Daarvoor richten zij zich op de vernietiging van vermogensposities, vitale faciliteiten, faciliteerders en logistieke voorzieningen en processen;
- misbruik bestrijden van legale economische en juridische (overheids-)voorzieningen voor investeringen van crimineel vermogen en de ontplooiing van criminele activiteiten. Dit doen zij door kwetsbare plekken in de legale infrastructuur zichtbaar te maken, barrières op te werpen en/of te versterken en corrumperende (rechts-)personen aan te pakken;

‘De activiteiten
van criminelen
en hun netwerken
zichtbaar maken’

‘Grote behoefte aan duidelijke advisering over georganiseerde misdaad’

2.2 Specifieke taken van de RIECs en het LIEC

De RIECs en het LIEC kennen een breed werkveld, maar er zijn niettemin drie specifieke taken te onderscheiden: het geven van adviezen aan de convenantpartners; directe betrokkenheid bij concrete casussen; en de adviserende rol die de RIECs spelen bij de tenuitvoerlegging van de wet BIBOB. Daarbij opereren de RIECs “in het veld”. Het LIEC staat meer op afstand en fungeert onder andere als shared service center en kennisknooppunt ten behoeve van de RIECs en de partners in de bestuurlijke-, fiscale- en strafrechtelijke ketens. Daarnaast is het LIEC het landelijk loket voor de bestuurlijke dossiers. Hieronder gaan we kort in op de adviserende, casusgerichte en BIBOB-gerelateerde werkzaamheden van de RIECs en het LIEC.

Hierbij past de opmerking dat de monitoring en kwantitatieve vastlegging van de werkzaamheden in 2012 nog in de steigers stond. De cijfers, voor zover beschikbaar, geven dus een schetsmatig beeld. Het bestel zal de voltooiing van het monitoring- en vastleggingssysteem in 2013 van die zaken waar zij bij betrokken is voortvarend ter hand nemen.

2.2.1 Advies

Eén van de specifieke taken van de RIECs en het LIEC is het geven van adviezen aan de convenantpartners. Daarbij gaat het vooral om plaatselijke, regionale en provinciale overheden. Zoals al eerder geconstateerd is het vergroten van de bestuurlijke weerbaarheid van deze overheden een prioriteit in de strijd tegenover de georganiseerde criminaliteit. Want alleen als er op alle niveaus een goed geïnformeerde, georganiseerde overheid tegenover de criminaliteit staat kan de samenleving veiliger en rechtvaardiger worden.

Er blijkt onder de betrokken overheden een grote behoefte te bestaan aan deugdelijke advisering op het gebied van de georganiseerde criminaliteit. Uit de rapportages van de verschillende RIECs kunnen we opmaken dat dit vooral het geval is bij kleinere gemeenten. Die beschikken immers over minder mankracht dan hun grote broers. Steden als Amsterdam, Rotterdam en Den Haag hebben meer ervaring en mankracht om problemen als prostitutie, drugsoverlast en woonfraude te bestrijden.

In 2012 brachten de diverse RIECs vele honderden malen advies uit aan hun partners in de strijd tegen de georganiseerde misdaad. Die adviezen reikten van complete bestuurlijke criminaliteitsbeelden tot concrete aanbevelingen over de aanpak van de landelijke speerpunten (mensenhandel/prostitutie, illegale hennepcultuur, vastgoedfraude/witwassen, milieu en 1% motorclubs). Maar evenzeer adviseerden de RIECs over onderwerpen als privacyvraagstukken, het delen van informatie, en de organisatie van de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit.

Door het hele land waren de RIECs actief in de organisatie van cursussen, seminars en andere leergangen op het gebied van, onder andere, de bestuurlijke weerbaarheid, uitwisseling van informatie, privacy-issues en financieel management.

2.2.2 Casusgerichte aanpak

Naast de algemene advisering zijn alle RIECs in 2012 betrokken geweest bij vele honderden concrete casussen. Die spitsten zich voornamelijk toe op de hieronder genoemde landelijke thema's.

Bij deze casusgerichte activiteiten komt de rol van de RIECs en het LIEC goed uit de verf. Het Regionaal Centrum fungeert als informatieplein voor de diverse partners (Politie, Openbaar Ministerie, Belastingdienst, FIOD, Koninklijke Marechaussee, Inspectie SZW, gemeenten en provincies enzovoort), analyseert, coördineert en adviseert over de aanpak van de concrete casus. In hoofdstuk 3 wordt een aantal casussen per regio besproken.

2.2.3 Bibob

Ook in 2012 ondersteunden de RIECs gemeenten bij de wet BIBOB. Net als in voorgaande jaren ging het hierbij niet alleen om hulp bij

de gemeentelijke beleidsvorming op dit terrein, maar ook bij concrete casuïstiek, bij het gemeentelijke “huiswerk” (zoals de interpretatie van financiële gegevens van vergunningaanvragers), bij het bijbrengen van gemeenten die met eenzelfde BIBOB-ondernemer te maken hebben en bij het voeren van juridische BIBOB-procedures zoals bezwaar, beroep en hoger beroep.

De gemeenten blijven zelf verantwoordelijk voor het registreren van de aanvragen en voor de uiteindelijke besluiten. De RIECs houden geen register bij van de in het kader van de wet BIBOB geweigerde of verleende vergunningen.

Het draaide in het verslagjaar om vele honderden gemeentelijke steunverzoeken. Daarbij ging het om een waaier van onderwerpen: mensenhandel, hennepcultuur, 1% motorclubs, vechtsportgala's en dergelijke. Ook organiseerden RIECs in diverse regio's cursussen en informatiebijeenkomsten over de wet BIBOB.

‘Het LIEC en de RIECs hebben een grote bijdrage geleverd aan het inmiddels opgeleverde handboek BIBOB’

In 2012 heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie een projectgroep opgezet die de implementatie van de wetswijziging BIBOB voorbereidt en uitvoert. De projectgroep bestaat uit leden van verschillende directies van het ministerie, het Landelijk Bureau BIBOB en het LIEC, dat de RIECs vertegenwoordigt. Het traject had tot doel bestuursorganen in staat te stellen om de bevoegdheden van de wet BIBOB op rechtmatige, effectieve, efficiënte en uniforme wijze toe te passen. Het LIEC en de RIECs hebben een grote bijdrage geleverd aan het inmiddels opgeleverde handboek BIBOB en de landelijke model beleidslijn.

2.3 Landelijke thema's

In de expert- en werkgroepen worden de landelijke thema's van de RIECs en het LIEC besproken. In 2012 ging het onder andere om de volgende onderwerpen:

- **Mensenhandel:** het vergroten van de awareness van het bestuur, o.a. door het opstellen van een handboek voor de toepassing van juridische instrumenten, het verrichten van onderzoek naar commerciële seksaanbieders op internet, uitvoeren van analyses, samenwerking met Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel, participatie in Taskforce Mensenhandel gericht op de aanpak van 450 rechtspersonen die voorkwamen in onderzoek van de Nationale Recherche;
- **Georganiseerde hennepcultuur:** in samenwerking met expertgroep Hennep en Taskforce Georganiseerde Hennepcultuur opstellen van een uniforme aanpak;
- **Vastgoed en Witwassen:** oprichting van een Expertgroep Vastgoed, fungeren als kenniscentrum, ondersteunen van RIECs bij regio-overstijgende casuïstiek en bij het onderkennen van trends;
- **1% motorclubs:** Ondersteunen van de landelijke coördinatie, ondersteunen van de RIECs in de uitvoering, ontwikkelen van instrumenten, participeren in landelijke werkgroepen en overleggen, organiseren van burgemeestersbijeenkomsten;
- **Handhavingsschakelpunten:** in kaart brengen van landelijke, regionale en lokale handhavingsschakelpunten en ontwikkelen van een proces voor een uniforme vaststelling daarvan.

3

Regionale activiteiten

De RIECs hebben primair de taak het lokaal bestuur te ondersteunen bij de bestuurlijke aanpak van georganiseerde criminaliteit. De afgelopen jaren hebben de RIECs een succesvolle bijdrage geleverd aan het versterken van deze lokale aanpak. Door deze aanpak wordt de regionale verwevenheid van georganiseerde criminaliteit meer inzichtelijk. Dit is onder meer het geval bij de regionale bestrijding van hennep gerelateerde criminaliteit in het verband van de B5-samenwerking in Brabant. Hieronder een beknopt verslag van de RIECs in 2012:

3.1 RIEC Amsterdam Amstelland

Het RIEC Amsterdam Amstelland is het resultaat van de splitsing op 1 januari 2013 van het RIEC Noord-Holland. Dit vanwege de territoriale congruentie met de politieregio's. Hoewel in 2012 veel tijd is besteed aan de inrichting van het RIEC Amsterdam Amstelland zijn ook de nodige resultaten geboekt in de geïntegreerde strijd tegen de regionaal georganiseerde criminaliteit. Landelijke en regionale thema's werden door een aantal stuur- en werkgroepen opgepakt.

Zo is in samenwerking met het RIEC Noord-Holland een projectgroep Vechtsportgala's opgericht. Dienst Regionale Recherche van de politie Amsterdam-Amstelland volgde al geruime tijd de vechtsportgala's in Amsterdam en de organisatie ervan. Uit een bestuurlijke rapportage van de politie bleek een duidelijke en zeer ongewenste vervlechting tussen onderwereld en bovenwereld.

Het feit dat deze gala's steeds groter worden en frequenter worden georganiseerd is in dat kader zorgelijk. Dit was voor de gemeente Amsterdam aanleiding om hier extra aandacht aan te geven.

Zo is er in de APV een vergunningplicht gekomen voor vechtsport-evenementen, inclusief een levensgedrag toets. Daarnaast heeft het Rijk, op verzoek van Amsterdam, het Besluit BIBOB gewijzigd. Hierdoor bestaat eveneens de mogelijkheid om nader onderzoek ten aanzien van de kring van betrokkenen en de financiering te verrichten bij aanvragen om vergunningen voor vechtsportevenementen.

Om draagvlak voor deze maatregelen te creëren is een conferentie georganiseerd onder het motto "Samen de sport gezond houden en beschermen". De conferentie (begin 2013) bracht overheden en vertegenwoordigers van de vechtsport bij elkaar. Inmiddels staat de Amsterdamse werkwijze inzake vergunningaanvragen (aanscherping APV-regelgeving) op de VNG website als best practice vermeld. Dit heeft echter (nog) niet geleid dat landelijk alle gemeenten deze werkwijze is overgenomen.

Een typisch Amsterdams onderwerp speelt in postcodegebied 1012, beter bekend als De Wallen. De problematiek aldaar – coffeeshops, prostitutie, massagesalons, malafide horeca, huisjesmelkers, om er een paar te noemen – schreeuwt om een geïntegreerde aanpak. In het maandelijkse "Emergo-overleg" bekijken het OM, de politie, het stadsdeel en de Belastingdienst of integraal optreden is vereist. >

‘Samen de sport
gezond houden en
beschermen’

3.2 RIEC Haaglanden/Hollands Midden

Het RIEC Haaglanden/Hollands Midden heeft in 2012 in samenwerking met de Universiteit Leiden een bestuurlijk criminaliteitsbeeld op het gebied van vastgoedfraude opgesteld: de regionale vastgoedscan. In deze scan zijn de risico's onderzocht bij vijf vormen van vastgoedfraude: hypotheekfraude, witwassen via handel in vastgoed, witwassen via het gebruik van vastgoed, illegale kamerverhuur en hennepcultuur. Daarnaast heeft het onderzoek cijfers opgeleverd over aantallen panden in de regio met verhoogde risico's. De analyse – die alle gemeenten in de regio Haaglanden/Hollands Midden omvatte – werd in juli 2012 afgerond.

Het Vastgoed Intelligence Center (VIC, tegenwoordig iCOV) heeft de gegevens over panden en personen verzameld. De Leidse onderzoekers hebben het materiaal via de methode van datamining gescand op uiteenlopende risico-indicatoren. Het brede begrip vastgoedfraude werd opgesplitst in de genoemde vijf categorieën. Daarmee geeft het onderzoek ook inzicht in de aard van de achterliggende criminaliteit.

Naast de vastgoedscan heeft het RIEC Haaglanden/Hollands Midden ten behoeve van de partners twee grote inzichtgevende onderzoeken gedaan naar escortservices en de aanpak van de Chinese wellnessbranche in de regio. Het laatste onderzoek krijgt in 2013 mogelijk een vervolg in een regionaal interventieproject vanuit de Landelijke Stuurgroep Interventieteams.

In het verslagjaar is het RIEC begonnen met het inzichtelijk maken van de informatiepositie per partner op de thema's mensenhandel, hennep en growshops. Bovendien hebben politie en OM een tactisch beeld "hennep" opgeleverd. Dat geldt nu als standaarddocument in de regio.

Casus Haaglanden/HM: De zaak X.

De zaak X loopt al sinds begin 2010, toen de Belastingdienst Haaglanden de casus inbracht in de RIEC-werkgroep Vastgoedfraude. De Belastingdienst hield huisjesmelker X al enige jaren in het oog. De casus is vervolgens door het RIEC aan een uitgebreide integrale analyse onderworpen. Deze analyse heeft geleid tot een strafrechtelijk onderzoek tegen X. Dit onderzoek was gericht op witwassen. Hypotheekfraude kwam als één van de gronddelicten naar boven. In januari 2012 zijn alle partners met gelijktijdige inzet van de eigen bevoegdheden integraal tegen X en zijn panden in actie gekomen. Justitie heeft beslag gelegd op circa 30 panden; ook is er beslag gelegd op enkele panden door de Belastingdienst. De in beslag genomen administratie van X is door de fiscus onderzocht. Uit het onderzoek bleek dat het vermogen van X miljoenen euro bedroeg; één en ander stond op naam van derden. Justitie heeft beslag gelegd op dit vermogen. De fiscus voert momenteel procedures om de belastingsschuld van X in te vorderen; opgelegd. Ook de gemeente kwam in actie. In circa 80 van X's panden werden veel misstanden aangetroffen zoals dubbele bewoning, hennepplantages en extreem hoge koolmonoxideniveaus. De gemeente heeft X bestuurlijke boetes opgelegd.

3.3 RIEC Limburg

Het verslagjaar kende in Limburg legio activiteiten, waaronder de zogeheten "patsersaanpak". Het RIEC Limburg ziet patsers als personen met een onverklaarbaar, duidelijk niet uit werk afkomstig vermogen en de bijbehorende dikke auto's en dure sieraden. Jongeren voelen zich aangetrokken door patsers en hun makkelijk verkregen levensstijl en dreigen zo ook in de criminaliteit te belanden. Een krachtig signaal aan de maatschappij leek de convenantpartners zeer gewenst.

Onder voorzitterschap van de Belastingdienst werden in acht kerngemeenten werkgroepen ingesteld. Die werden bemand door vertegenwoordigers van politie, gemeente (inclusief de sociale recherche), het OM, de Belastingdienst en een accountmanager van het RIEC. Het RIEC fungeerde als informatieplein en adviseerde over de informatie-uitwisseling.

De werkgroepen namen besluiten over een effectieve en efficiënte strafrechtelijke, fiscale danwel bestuursrechtelijke aanpak van de patsers, of een combinatie hiervan. Doel van de aanpak was het ontnemen van vermogen zonder duidelijke legale herkomst.

Eind 2012 werden in het patsersproject twee criminele samenwerkingsverbanden (CSV) geïdentificeerd. De financiële recherche van het politiekorps Limburg Zuid stelt een onderzoek in naar één van deze organisaties. Het andere samenwerkingsverband is binnen het interventieoverleg van het RIEC Limburg onderwerp van verdere besluitvorming over de aanpak.

Daarnaast werden 27 patsers fiscaal aangepakt. De correcties voor de inkomstenbelasting bedroegen meer dan 1,5 miljoen euro. Bovendien werd een bedrag van bijna 12.000 euro aan huurtoeslag teruggevorderd. Op 1 januari 2013 waren zaken tegen nog eens 46 patsers in behandeling.

Het patsersproject was slechts één van de vele die het RIEC Limburg in het verslagjaar ter hand nam. Alle landelijke thema's kwamen aan bod, waaronder vastgoedmisbruik en hennepcultuur. Bijgaande casus getuigt hiervan.

Casus RIEC Limburg: Geïntegreerde actie tegen huisjesmelken en hennepcultuur

In september 2012 werden in het kader van de geïntegreerde aanpak van georganiseerde criminaliteit in vier Limburgse gemeenten gelijktijdig acties door flexteams uitgevoerd om oneigenlijk gebruik van huurhuizen op te sporen en even-tuele misstanden zoals huisjesmelken en hennepcultuur te beëindigen. De vier flexteams voor deze actie bestonden uit medewerkers van gemeenten (sociale recherche, openbare orde en veiligheid, bouw- en woningtoezicht), de politie, het Veiligheidshuis, de Belastingdienst en de brandweer. Ze werden ondersteund door het RIEC Limburg. Teams van de gemeenten Echt-Susteren, Kerkrade, Heerlen en Sittard-Geleen controleerden 14 panden op feitelijk gebruik. Tijdens de actie bleek dat in meerdere huizen ruimten werden verhuurd tegen te hoge huren. Ook werd onrechtmatig aanspraak gemaakt op huurtoeslag. Het merendeel van de gecontroleerde panden was in slechte staat van onderhoud (bouw- en brandveiligheid), in sommige gevallen vervuild en een enkele keer afgesloten van gas, water en elektriciteit. In een pand in Heerlen bleek een professionele hennepplantage gevestigd; in Kerkrade trof het gemeentelijke team hennepplanten aan. Bij alle panden werd een bevolkingscontrole uitgevoerd. Tevens controleerde de Sociale Recherche op het gebruik van sociale voorzieningen. De bevoegde instanties openden op alle bovenstaande punten vervolgonderzoeken met het oog op bestuursrechtelijke maatregelen.

‘Zo werden tientallen
hennepkwekerijen
ontmanteld’

3.4 RIEC Midden-Nederland

Voor het RIEC Midden-Nederland had in 2012 de regionale aanpak van de landelijke thema's de prioriteit. Dat betekende behalve ondersteuning van de partners ook concrete activiteiten rond onderwerpen als mensenhandel, vastgoedfraude en –misbruik, witwassen, de wet BIBOB en de illegale hennepteelt.

Op dat laatste terrein was een verschuiving waarneembaar van de repressieve naar de ketenbrede aanpak, ook in operationele zin. Zo werden tientallen hennepkwekerijen ontmanteld, bestuurlijke maatregelen genomen, bestuurlijke rapportages opgesteld en fiscale acties ondernomen.

In mei 2012 hielden partners binnen het RIEC, zoals de Belastingdienst, gemeentebesturen, het OM en de politie, een grootschalige controle-actie tegen 13 growshops in de regio Utrecht. Doel van de actie was de growshop-branche te inventariseren en in kaart te brengen, en te controleren of de bedrijven voldeden aan de geldende wet- en regelgeving.

Gecontroleerd werd onder andere op de naleving van voorschriften op het gebied van bouwen, ruimtelijke ordening, milieu, (brand) veiligheid, administratieve verplichtingen en belasting-wetgeving. Tijdens de controle-actie werden talloze overtredingen geconstateerd op het gebied van bestemmingsplannen, veiligheidseisen, bouw- en milieuvoorschriften en illegale bewoning. Deze actie illustreert de werkwijze en het succes van de geïntegreerde, bestuurlijke aanpak van de georganiseerde criminaliteit.

Casus Midden-Nederland: Sluiting dubieuze horecagelegenheid

Na een schietpartij bij een horecagelegenheid in de gemeente ziet de burgemeester zich gedwongen de gelegenheid tijdelijk te sluiten in het belang van de openbare orde. Omdat ter plaatse regelmatig sprake was van in ernst toenemende ordeverstoringen kreeg het RIEC Midden-Nederland het verzoek om het bedrijf te beoordelen. Daarbij maakte het RIEC gebruik van lopend strafrechtelijk en fiscaal onderzoek. Uit het onderzoek bleek dat het bedrijf de financiën niet op orde had. Ook waren er vermoedens van witwassen: het bedrijf leed verlies maar bleef om onverklaarbare redenen toch open. Na het onderzoek door het RIEC heeft de gemeente de vergunningen voor de horecagelegenheid definitief ingetrokken, een besluit dat later door de voorzieningenrechter is bevestigd.

3.5 RIEC Noord Holland

Het RIEC Noord-Holland ontstond in 2012 als afsplitsing van het RIEC Amsterdam Amstelland, conform de voorschriften uit de nieuwe wet Nationale Politie. Dit proces heeft een aantal activiteiten van de nieuwe organisatie niet in de weg gestaan. Zo nam het RIEC Noord-Holland deel aan de pilot BCBA (zie verder 3.10, RIEC Zuid-West Nederland).

De focus lag in het verslagjaar op het verder versterken van de weerbaarheid en informatiepositie van de deelnemende partners. Zo voerde het RIEC integrale analyses uit naar de handel en wandel van de “chapters” (afdelingen) van de 1% motorclubs in de regio. Er is een regionale werkgroep over het onderwerp opgericht; er zijn plannen voor de oprichting van sub-werkgroepen, die per lokaal “chapter” aan de slag gaan met de aanbevelingen uit de analyses. In 2012 is het RIEC-knooppunt Zaanstreek-Waterland als adviseur betrokken geweest bij zeven zaken op het gebied van de 1% motorclubs.

Signalen uit het noordelijk deel van de provincie over overlast en niet-naleving van regelgeving door Oost-Europese arbeidsmigranten waren voor het RIEC Noord-Holland aanleiding om samenwerking te zoeken met het RCF Kenniscentrum Handhaving. Het project “Kompas Noordkop” richt zich op arbeidsmigranten, met name op de terreinen fraude, woonoverlast en uitbuiting. Er is een conferentie over dit thema georganiseerd, er zijn workshops gegeven aan medewerkers van de zes betrokken gemeenten en er is een projectteam geformeerd waarin het RIEC participeert.

Na een aantal ernstige incidenten tijdens vechtsportgala's in de regio (waaronder een schietpartij in Hoorn) onderzocht het RIEC een groot aantal van zulke evenementen in Noord-Holland. Deze analyse resulteerde onder andere in de aanbeveling om vechtsportgala's in het vervolg vergunningplichtig te maken in de Algemene Politieverordening (APV). Veel gemeenten hebben deze aanbeveling inmiddels overgenomen. De aanpak van de vechtsportevenementen vond plaats in samenwerking met het RIEC Amsterdam Amstelland.

Casus Noord-Holland: Ongrijpbaar persoon niet boven de wet verheven

In een middelgrote gemeente is al jaren een man in beeld bij politie, gemeente en buurtbewoners. Ondanks een aantal veroordelingen gaat hij stug door met criminele activiteiten zoals witwassen en heling. Hij bezorgt voortdurend overlast in de buurt; wijkbewoners voelen zich onveilig. In een structureel overleg tussen de gemeente, politie en het RIEC is de situatie in beeld gebracht. Aan de hand van die analyse kwamen de partners in actie. Ze namen 300 verschillende goederen in beslag, waaronder zeven personenauto's, een aantal sloepen, twee speedboten, twee waterscooters, Zodiacs, Quads, verschillende buitenboordmotoren, een grote hoeveelheid aanhangwagens en boottrailers plus een grote hoeveelheid gestolen of geheel professioneel gereedschap. Daarnaast had de man ook een aanzienlijke belastingschuld. Inmiddels is de man veroordeeld.

3.6 RIEC Noord-Nederland

De partners van het RIEC Noord-Nederland hebben in 2012 besloten dat de ondersteuning van het bestuur in de aanpak van georganiseerde criminaliteit prioriteit heeft. Die ondersteuning kreeg gestalte via intensief overleg met de deelnemende gemeenten en provincie en via adviezen over, onder andere, vastgoedtransacties, vergunningaanvragen voor horecabedrijven, prostitutiebedrijven, evenementen en milieu-inrichtingen. Bovendien heeft het RIEC bijgedragen aan het Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland. Daarin is de positie van het RIEC beschreven en vastgelegd.

In afwachting van de nieuwe wet BIBOB organiseerde het RIEC Noord-Nederland samen met het Landelijk Bureau BIBOB en het ministerie van Veiligheid en Justitie een themadag voor alle gemeenten, provincies en overige partners. Tijdens de dag, waaraan een kleine 90 mensen deelnamen, stonden de wetswijzigingen en de daaruit voortvloeiende mogelijkheden centraal.

Ook in 2012 gingen vertegenwoordigers van het RIEC Noord-Nederland regelmatig de boer op om de doelstellingen en de werkwijze van het RIEC toe te lichten. Zo werd een workshop verzorgd voor medewerkers van de Belastingdienst, een presentatie gegeven tijdens een themalunch van het Openbaar Ministerie en uitleg gegeven aan contactpersonen en leidinggevenden van nieuwe covenantpartners. Komt het RIEC voor het eerst in een bepaalde gemeente, dan wordt een brede groep ambtenaren (het “lokaal team”) standaard voorgelicht over doelstelling en werkwijze van het RIEC.

Om de communicatie te vergemakkelijken heeft het RIEC in elke gemeente en provincie een vast aanspreekpunt. Daarnaast heeft elke gemeente die aan het RIEC een opdracht hebben verstrekt een gemeentelijk team geformeerd. In totaal vonden in 2012 10 lokale teambijeenkomsten plaats.

Hoewel de ondersteuning van het bestuur in Noord-Nederland dus prioriteit heeft is het RIEC natuurlijk ook betrokken bij de integrale aanpak van criminaliteit, zoals bijgaande casus laat zien.

Casus: Criminele familie

Sinds jaren veroorzaakt een criminele familie veel overlast in een klein dorpje in het noorden des lands. Met hun intimiderende gedrag houden ze de hele buurt in hun greep. In het recente verleden is de familie in verband gebracht met drugshandel, brandstichtingen en wapenbezit. Eerder strafrechtelijk onderzoek en diverse losse initiatieven van verschillende overheden leverden weinig tot niets op. Daarom heeft de lokale driehoek het RIEC opdracht gegeven tot een integraal onderzoek. Omdat een aantal familieleden op dat moment juist weer veroordeeld was, onderzocht het RIEC via een quickscan hoe de andere partners zich bij de strafrechtelijke aanpak zouden kunnen aansluiten om een zo efficiënt mogelijk overheidsoptreden te bewerkstelligen. De focus in deze casus lag op de mogelijkheden tot het ontnemen van financieel vermogen. Analyse van de financiële situatie door het RIEC bood de Belastingdienst voldoende aanknopingspunten om verder onderzoek te doen naar deze familie. Het RIEC adviseerde de gemeente onder andere over de mogelijkheden om de koopwoningen van de familie te sluiten bij drugsoverlast.

‘Minderjarige meisjes,
handelshoeveelheden cocaïne
en softdrugs aangetroffen’

3.7 RIEC Oost-Brabant

Voor het RIEC Oost-Brabant was 2012 een overgangsjaar. Het kreeg nieuwe geografische grenzen – een uitvloeisel van de wet Nationale Politie, waaronder de territoria van de RIECs samenvallen met die van de nieuwe regionale politiekorpsen. Het RIEC Oost-Brabant heeft nu hetzelfde werkterrein als de regionale politie-eenheid Oost-Brabant, een product van de fusie tussen de korpsen Brabant-Noord en Zuid-Oost.

Hoewel het RIEC Oost-Brabant in het verslagjaar betrokken was bij de integrale aanpak van 39 zaken, lag de nadruk van de werkzaamheden op de ondersteuning van gemeenten en provincies in hun strijd tegen de georganiseerde criminaliteit.

Eén van de manieren om dat te bereiken is het vergroten van de bestuurlijke weerbaarheid. Het RIEC helpt gemeenten bij het versterken van hun informatiepositie ten opzichte van criminele organisaties en adviseert over de optimale inzet van bestuursrechtelijke middelen zoals de wet BIBOB.

Om gemeenten hierover een beeld te geven staat het RIEC een zogenaamde quickscan ter beschikking. Die beantwoordt vragen over het zicht van de gemeente op haar omgeving en over de inrichting en gebruik van het bestuurlijk instrumentarium. De quickscan, die uitmondt in een aantal aanbevelingen om de bestuurlijke weerbaarheid te vergroten, is in 2012 door het RIEC Oost-Brabant uitgevoerd in een kwart van de 41 aangesloten gemeenten.

Casus Oost-Brabant: Een verloederd plein

Een plein in een Oost-Brabantse gemeente dreigt te verloederen. Winkels en horecagelegenheden sluiten, hun deuren. Daar kwamen door een specifieke groep geëxploiteerde eettentjes en bars voor terug. Deze nieuwe ondernemingen, die alle met elkaar in verband leken te staan, gaven veel overlast. Vermoedelijk was er sprake van drugshandel, intimidatie en illegaal gokken. De betrokken gemeente bracht deze casus in het informatieoverleg. Een aantal partners in het overleg konden de vermoedens onderschrijven en aanvullen met signalen van mensenhandel en witwassen. Daarom viel het besluit om de zaak binnen het RIEC Oost-Brabant te analyseren. Uit deze analyse bleek dat de nieuwe ondernemingen aan het plein fungeerden als ontmoetingsplaats voor criminelen. Ze wisselden regelmatig van eigenaar, waarbij de opvolger veelal binnen de eigen familiekring werd gezocht (verwevenheid/georganiseerdheid). Daarnaast legde de analyse verbanden met drugscriminaliteit, witwassen, illegaal gokken, wapenbezit en mensenhandel/uitbuiting. Op basis van de analyses hebben de gemeente, de Kansspelautoriteit, politie, vreemdelingenpolitie, Koninklijke Marechaussee, sociale recherche, brandweer, de Belastingdienst en het RIEC Brabant Oost tweemaal een integrale actie uitgevoerd. Hierbij zijn minderjarige meisjes plus handelshoeveelheden cocaïne en softdrugs aangetroffen. Daarnaast waren er signalen van witwassen en illegaal gokken. Dit alles heeft geleid tot sluiting van een horecagelegenheid, beëindiging van een huurcontract door de gemeente en een onmiddellijke bestuurlijke sluiting van een “cultureel centrum”.

3.8 RIEC Oost-Nederland

Waar in het jaar 2011 de aandacht van het RIEC Oost-Nederland nog vooral was gevestigd op de ondersteuning bij de bestuurlijke aanpak, is die in het verslagjaar verschoven naar een steeds meer geïntegreerde aanpak van de georganiseerde criminaliteit. Eén van de middelen die daartoe wordt ingezet is de inrichting van zogenaamde casustafels: een plaats waar de partners gezamenlijk een bepaalde zaak analyseren en afspraken maken over de aanpak ervan. Bijgaande casus illustreert deze werkwijze.

Het RIEC Oost-Nederland was in het verslagjaar actief op de meeste landelijk benoemde thema's. Op het gebied van het thema mensenhandel vindt sinds medio 2012 in de regio Gelderland Midden regelmatig casusoverleg plaats. Hier bespreken alle partners de signalen die in de regio rondom het thema spelen. Het RIEC vervult in dit gremium de rol van secretaris.

Het succes van het casusoverleg mensenhandel in Gelderland Midden heeft geleid tot de instelling van dergelijke overlegfora in de regio's Noord- en Oost-Gelderland; die worden in 2013 operationeel. Gedurende de verslagperiode was in die streken een regiegroep prostitutie actief. Deze groep zal blijven bestaan, naast het nieuwe casusoverleg mensenhandel in Noord- en Oost-Gelderland.

In de regio IJsselland is men de invoering van de nieuwe kaderwet prostitutie aan het voorbereiden. Eén en ander moet leiden tot een regionaal prostitutiebeleid; andere regio's kunnen dit desgewenst overnemen. Ondertussen is binnen het digitale informatiesysteem (RIEC-IS) een voor iedereen te gebruiken template mensenhandel ingericht.

Om medewerkers van gemeenten bekend te maken met het fenomeen mensenhandel heeft het RIEC Oost-Nederland in samenwerking met het Centrum Criminaliteitspreventie Veiligheid (CCV) bewustwordingsbijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten ging het naast onderwerpen als ketensamenwerking, de wet regulering prostitutie, bestrijding van de misstanden in de seksbranche en de aanpak van arbeidsuitbuiting over het herkennen van signalen die duiden op mensenhandel in een bepaalde gemeente.

Casus RIEC Oost-Nederland: Geloofsgemeenschap

Gemeente X benaderde het RIEC Oost-Nederland over mogelijke misstanden bij een geloofsgemeenschap. Deze gemeenschap biedt huisvesting en zorg aan ex-verslaafden en mensen met psychische problemen, die te werk werden gesteld binnen aan de gemeenschap gelieerde ondernemingen. De gemeente vermoedde dat deze mensen het slachtoffer waren van uitbuiting en mensenhandel. Een vooronderzoek door het RIEC koppelde deze gemeenschap en zijn charismatische voorganger aan een aantal stichtingen en ondernemingen. Cliënten werkten bij één van deze bedrijven en kregen via één van de stichtingen onderdak. Ze vroegen ook een uitkering en/of Persoongebonden Budget (PGB) aan. In één jaar tijd werd op drie adressen voor ruim drie ton aan PGB-gelden aangevraagd en binnengehaald. Daarnaast waren er aanzienlijke inkomsten via uitkeringen verstrekt door de gemeente en een uitkeringsinstantie. Het was de vraag of de PGB-gelden rechtmatig werden besteed en of de cliënten er vrij over konden beschikken. Op basis van het vooronderzoek werd met alle betrokken partners een casustafel ingericht, voorgezeten door de burgemeester. De door deze tafel aangezwengelde onderzoeken leidden in oktober 2012 tot een inval bij de gemeenschap. In totaal werden zes mensen aangehouden. Bij de voorganger van de gemeenschap ging het om een verdenking van uitkeringsfraude, belastingfraude, valsheid in geschrifte en witwassen. Later is daar ook de verdenking van mensenhandel bij gekomen.

3.9 RIEC Rotterdam

Vooruitlopend op de inwerkingtreding van de wet Nationale Politie fuseerden in de loop van het verslagjaar de RIECs Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland-Zuid. Niettemin bleef de winkel in 2012 zoveel mogelijk open, waarbij de focus lag op het ondersteunen en adviseren van gemeenten bij concrete casuïstiek, als onderdeel van een stevige en effectieve integrale aanpak van georganiseerde criminaliteit in de regio.

De beide RIECs hebben in 226 gevallen deelnemende gemeenten van tactisch-operationele analyses, advies en/of expertise kunnen voorzien. Daarnaast zijn in 2012 een aantal projecten voortgezet, waaronder de integrale hennepanalyse, de pilot BCBA en de vastgoedkaart. Ook zijn in een groot aantal gemeenten thematische sessies, trainingen en cursussen georganiseerd.

Ter ondersteuning van de partners voerde het RIEC Rotterdam in 2012 een aantal fenomeen analyses uit over onderwerpen als de horeca- en beautybranche, vastgoedfraude en witwassen, toeslagenfraude en misbruik van de Gemeentelijke Basisadministratie, de prostitutiebranche in de regio Rotterdam, drugsrunners en het project Integere Haven.

Ook het komend jaar zal ook opnieuw stevig geïnvesteerd worden in de rol van het RIEC als informatieknooppunt. Zo kan het RIEC Rotterdam zowel de bestuurlijke en de opsporings- en handhavingsspartners nog beter in staat stellen om samen effectief op te treden en barrières op te werpen tegen georganiseerde criminaliteit.

Concreet gesproken richtte het RIEC Rotterdam zich in 2012 op een aantal landelijk thema's: mensenhandel en –smokkel, georganiseerde hennepcultuur, fraude en misbruik in de vastgoedsector, en witwassen. Op het terrein van de handhavingssnelwegen eiste de aanpak van de 1% motorclubs de nodige aandacht op.

Casus RIEC Rotterdam Bestuurlijke maatregel voor coffeeshop

De politie treft in het kantoor van een coffeeshop een aantal kilo hennep aan. Het kantoor bevindt zich op de eerste verdieping van hetzelfde pand maar is niet via de coffeeshop te bereiken. De politie rapporteert hierover aan de gemeente met het advies een bestuurlijke maatregel te nemen. Het RIEC adviseert om voor zowel de coffeeshop als voor de woning een bestuurlijke maatregel te nemen. Voorts ondersteunt het RIEC de gemeente bij het maken en implementeren van aangescherpt handhavingbeleid. Het voorstel voor het treffen van een bestuurlijke maatregel voor de coffeeshop wordt onderbouwd met diverse uitspraken van de Raad van State waaruit blijkt dat de overschrijding van de handelsvoorraad die niet in de coffeeshops is aangetroffen onder bepaalde omstandigheden wel als voorraad mag worden meegerekend. Dat betekent dat de vergunningsvoorwaarden zijn overtreden. De burgemeester besluit uiteindelijk op basis van het RIEC-advies om de vergunning van de coffeeshop om te zetten in een voorwaardelijke en bij een eerstvolgende overtreding de vergunning in te trekken.

3.10 RIEC Zuidwest-Nederland

Per 1 januari 2012 omvat het RIEC Zuid-West Nederland de werkgebieden van de regionale politiekorpsen Zeeland en Midden en West-Brabant. Eén en ander is het gevolg van de voorgenomen invoering van de wet Nationale Politie, die voorschrijft dat de RIECs de grenzen van de nieuwe regionale politie-eenheden volgen. 2012 gold daarbij tot overgangsjaar.

In het verslagjaar heeft het RIEC Zuid-West Nederland veel werk verzet in de pilot Bestuurlijke Criminaliteitsbeeld Analyse (BCBA) (zie ook hierna, 4.2). Andere deelnemers aan de pilot waren het RIEC Rotterdam, het RIEC Noord-Holland en het LIEC. Het ministerie van Veiligheid en Justitie verstreekte een specifieke projectsubsidie. Bij het samenstellen van een BCBA gaat het om vragen als: hoe zit het met de lokale verwevenheid van onder- en bovenwereld, wie zijn de sleutelfiguren in het criminele proces – de “godfathers” van de criminele subcultuur in de wijk – welke gelegenheidsstructuren worden gebruikt, wat zijn de risicobranches. De BCBA moet die vragen beantwoorden.

De deelnemers aan het pilotproject hebben in 2012 een methodiek ontwikkeld voor het maken van een criminaliteitsbeeldanalyse. Waar die over het algemeen steunt op louter algemeen strafrechtelijke informatie, geeft de nieuwe methode de analyse op een integrale wijze vorm.

De methodiek is ontwikkeld in samenwerking met de partners van het RIEC Zuid-West Nederland (diverse gemeenten, Politie Midden en West Brabant, OM en Belastingdienst). Onderdeel van het project was BCBA-pilot in de Markiezaten (Bergen op Zoom en omgeving). In oktober 2012 resulteerde één en ander in de “Handleiding Methodiek Bestuurlijke Criminaliteitsbeeld Analyse”. Deze is onlangs aangeboden aan de minister en zal in 2013 worden ingevoerd door alle RIECs en hun partners.

Casus Zuid-West Nederland: Grootschalige hennepsteler aangepakt

In 2012 konden de convenantpartners van het RIEC Zuid-West Nederland een gevoelige klap uitdelen aan de georganiseerde (hennep)criminaliteit in de regio. Op basis van informatie over een crimineel samenwerkingsverband werd een integrale, door het RIEC gecoördineerde casus opgezet. Doel: inzicht verkrijgen in de criminele “industrie” in de regio en daarmee die industrie verstoren. Omdat de tijdsdruk groot was, hebben de veiligheidspartners – het OM, de betrokken gemeente, de nationale recherche, de Belastingdienst, de Koninklijke Marechaussee, de politie en het RIEC – onder het motto “schouder aan schouder” twee weken lang intensief gegevens uit elkaars informatiesystemen gedeeld. Het accent van het onderzoek lag op de zogenaamde “faciliteerders”, lieden uit de bovenwereld die over, voor de criminele organisatie, essentiële kwaliteiten beschikken zonder welke een hennepplantage niet kan worden geëxploiteerd. De resultaten van deze casus mogen er zijn. Tijdens een grote actiedag legde de Belastingdienst flinke aanslagen op, tegelijkertijd werd op auto’s, panden en bankrekeningen direct beslag gelegd. Aan achterstallige betalingen kon direct ruim anderhalve ton contant worden afgerekend. Verder werd een grote productiehal voor hennepproducten aangetroffen. De betrokken gemeente heeft een aantal drugspanden kunnen sluiten. Dit project heeft nieuwe inzichten opgeleverd over de criminele industrie in de regio. Die inzichten – en de werkwijze waardoor ze tot stand zijn gekomen – zijn van onschatbare waarde in de verdere strijd tegen de georganiseerde criminaliteit in de regio Zuidwest Nederland en daarbuiten.

‘Er werd een grote
productiehal voor
hennepproducten
aangetroffen’

4

Landelijke activiteiten

Het zwaartepunt van de inspanningen van de RIECs en het LIEC ligt in de verschillende RIEC-regio's. Daar vindt immers de concrete verwevenheid van onder- en bovenwereld plaats. Tegelijkertijd krijgen de RIECs ook regelmatig te maken met fenomenen die zich in meerdere RIEC-regio's afspelen. De aanpak van deze problemen is gebaat bij een goede samenwerking en afstemming tussen de verschillende RIECs en vraagt vaak een goede aansluiting van de activiteiten op de inspanningen van nationale partners zoals de Nationale Recherche, het Landelijk Parket en de Belastingdienst. Daarnaast zijn er ten behoeve van de RIECs vanuit het oogpunt van effectiviteit en efficiency een aantal ondersteunende taken op nationaal niveau gebundeld. Dit zijn de zogenaamde shared servicetaken. Tenslotte worden de RIECs in nationale overleggen door het LIEC vertegenwoordigd. Dit hoofdstuk bevat een weergave van de resultaten op deze drie nationale taken.

4.1 Nationale projecten

1% motorclubs: Onder leiding van burgemeester Den Oudsten zijn het afgelopen jaar goede resultaten behaald bij het bewerkstelligen van een landelijke interregionale bestuurlijke aanpak van de 1% motorclubs. Vanuit ieder RIEC is hieraan hard meegewerkt. Het LIEC coördineerde het landelijke outlaw motorgang-project en ondersteunde zowel de landelijk bestuurlijk trekker, burgemeester Den Oudsten, als de RIECs bij de lokale aanpak ervan. Het LIEC leverde hiervoor een projectleider bestuurlijke aanpak en een projectsecretaris, organiseerde diverse overleggen waaronder een landelijke burgemeestersbijeenkomst én ontwikkelde, op verzoek van de landelijk bestuurlijke trekker, een communicatiestrategie.

4.2. De Bestuurlijke Criminaliteitsbeeldanalyse (BCBA)

Het succes van criminaliteit blijkt – net als in de “gewone” economie – afhankelijk van een gunstig vestigings- en investeringsklimaat. Daarbij zijn vooral (lokale) legale voorzieningen en structuren van belang. Het ontbreekt partners in het integraal veiligheidsbeleid vaak nog aan inzicht in deze gelegeheidsstructuren. Hierdoor nemen de risico's op ondermijning van de bestuurlijke legitimiteit toe en neemt de veiligheid van de burger af.

Het LIEC heeft daarom in nauwe samenwerking met RIEC Zuid-West Nederland, RIEC Rotterdam en RIEC Noord-Holland in een pilot-project een methodiek ontwikkeld waarmee informatie gebundeld, gestroomlijnd en gericht kan worden in de vorm van een Bestuurlijke Criminaliteitsbeeldanalyse (BCBA). Zo'n beeld en de bijbehorende bestuurlijke analyse past binnen het integraal veiligheidsbeleid, stimuleert de verdere ontwikkeling van de samenwerking en verbetert de bestuurlijke weerbaarheid. De BCBA beoogt in kaart te brengen op welke manieren georganiseerde criminaliteit een risico vormt voor de ondermijning van het bestuur en de lokale veiligheid. Dankzij dit beeld ontstaat ook zicht op knooppunten waar criminele processen en netwerken samenkomen. Bovendien legt het “blinde vlekken” bloot. De aanpak van één en ander heeft effect op alle criminele processen en netwerken die er gebruik van maken. Zo kunnen barrières worden opgeworpen en kan de criminaliteit effectiever worden aangepakt.

Hiertoe verzamelen de RIECs systeembekendheid en (straat)informatie van wijkagenten, bijzondere opsporingsambtenaren en fiscale >

‘Resultaten behaald bij de aanpak van de 1% motorclubs’

surveillanten en deurwaarders. Door al die informatie te combineren en te veredelen, worden samenwerkingsverbanden, criminele activiteiten en onderliggende structuren zichtbaar. De RIECs delen deze informatie niet alleen met hun partners binnen het integrale veiligheidsbeleid, ze doen ook voorstellen voor een effectieve aanpak.

Voor het ontwikkelen van een BCBA bestaat nu één methodiek in drie varianten, die ingezet kunnen worden al naar gelang de plaatselijke informatiepositie. De varianten lopen van een “oriënterend” tot een “verdiepend” BCBA.

‘Bij casusgerichte activiteiten komt de rol van de RIECs en het LIEC goed uit de verf’

4.3 Loket Bestuurlijke Dossiers

Sinds medio 2011 huisvest het LIEC het Landelijk Loket Bestuurlijke Dossiers. Die stukken zijn een belangrijke informatiebron voor alle bestuurlijke instanties die betrokken zijn bij de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit. De dossiers, veelal opgesteld door de politie in samenwerking met het Openbaar Ministerie, de Koninklijke Marechaussee of een gemeente, signaleren structurele knelpunten in de criminaliteitsbestrijding. Op dat punt verschillen ze van de zogenaamde bestuurlijke rapportages, die zich vooral bezighouden met directe, concrete casussen.

Als *shared service center* voor de RIECs is het LIEC de logische plek om de lokaal en regionaal opgestelde bestuurlijke dossiers centraal toegankelijk te maken. Daarnaast moet het LIEC de dossiers samen met het ministerie van Veiligheid en Justitie, de politie en het Openbaar Ministerie analyseren, wegen en adequaat afhandelen. Eén en ander past in de positie van het LIEC van kenniscentrum op het gebied van de bestuurlijke aanpak van de georganiseerde misdaad. Zo borgt het LIEC bestaande kennis en kunde die nu veelal versnipperd beschikbaar is en daarom lastig toegankelijk.

In het eerste jaar van z’n bestaan kreeg het loket een grote verscheidenheid aan bestuurlijke dossiers aangeboden. Een greep:

- Fraude met ruitschadeherstel;
- Misbruik van verblijfsvisa;
- Frauduleuze uitschrijvingen uit de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA);
- Blokkeren van gestolen mobiele telefoons;
- Fraude met PGBs;
- Misbruik van rechtspersonen (o.a. acquisitiefraude);
- Telecomfraude.

Om de effectiviteit van het Landelijk Loket Bestuurlijke Dossiers te vergroten organiseerden het LIEC en het ministerie van Veiligheid en Justitie in 2012 een grondige evaluatie van de werkwijze. Deelnemers aan die exercitie waren zowel opstellers als ontvangers van bestuurlijke dossiers. Gekeken werd naar de effectiviteit van het bestuurlijk dossier als beleidsinstrument, van het totstandkomingsproces, en van het vernieuwde format van de dossiers.

Conform de verwachting leverde de evaluatie verbeterpunten op. Zo zijn bestaan en functie van het loket nog onvoldoende bekend in “opsporingsland”. Het breder uitmeten van door bestuurlijke dossiers behaalde successen zou daarvoor mogelijk een oplossing kunnen bieden. Daarnaast zijn er nog altijd instanties die de door hun opgestelde dossiers niet aanmelden bij het Landelijk Loket.

Voor 2013 streeft het LIEC naar de versteviging van de positie van het bestuurlijk dossier binnen het proces van integrale aanpak ; naar de uitbreiding van het aantal aanleverende organisaties; en naar een betere communicatie van de in de dossiers beschreven signalen naar de betrokken beleidsmakers.

4.4 RIEC – IS

In 2012 is verder gebouwd aan de nieuwe versie van RIEC-IS, het digitale informatiesysteem van de RIECs en het LIEC. Ten opzichte van het destijds in Limburg ontwikkelde oersysteem is RIEC-IS flexibeler van opzet; alle werkprocessen, met name het verzamelen van informatie door de partners, kunnen er een plaats in krijgen. In de verslagperiode zijn een aantal thema’s ondergebracht in RIEC-IS, waardoor de informatie-uitwisseling tussen de partners een stuk makkelijker is geworden.

Het gaat om zaken als vastgoedfraude, BIBOB, mensenhandel en de patsersaanpak. Hoewel de eerste versie van RIEC-IS in mei 2012 werd opgeleverd, hebben nog niet alle RIECs het systeem in gebruik genomen.

4.5 Bestuurlijk-juridische ontwikkelingen

In 2012 hebben het LIEC, de RIECs en de convenantpartijen een nieuw en eenduidig landelijk convenant voor alle RIECs opgesteld. Het resultaat was een gelijklopende convenanttekst voor alle RIECs, uniformiteit in de aangesloten convenantpartners en vermelding en positionering van het LIEC.

Het Landelijke Convenant was medio 2012 klaar. Eind 2012 was het ondertekend door vertegenwoordigers van de landelijke convenantpartners: het Openbaar Ministerie, de politie, de Belastingdienst, de Douane, de FIOD, de Inspectie SZW en de Koninklijke Marechaussee. Tezelfdertijd had ook ruim driekwart van alle circa 380 deelnemende Nederlandse gemeenten het Convenant ondertekend, net als een groot deel van de provincies. De resterende handtekeningen werden in 2013 nagezonden. Inmiddels is in overleg met het ministerie van Veiligheid en Justitie besloten het nieuwe Convenant medio 2013 naar alle betrokken partijen te sturen.

Verder heeft het LIEC de RIECs en de convenantpartners in 2012 meermalen geadviseerd over de omgang met de privacywetgeving. Mede op verzoek van het LIEC heeft het ministerie van Veiligheid en Justitie een machtigingsbesluit op grond van art. 18 van de Wet politiegegevens opgesteld om de verstrekking van bijzondere politiegegevens aan de RIECs mogelijk te maken.

4.6 Internationale samenwerking

De georganiseerde criminaliteit opereert internationaal. Het ministerie van Veiligheid en Justitie heeft de bestuurlijke aanpak van ondermijnende criminaliteit dan ook op de Europese agenda gezet.

In Limburg kwam de samenwerking op gang met het Belgische Genk vlak over de grens. Het doel van deze bestuurlijke samenwerking is Genk en aangrenzende gemeenten in België te enthousiasmeren voor

de bestuurlijk aanpak van de georganiseerde criminaliteit. Een tweede doel is om op basis van casuïstiek te verkennen welke juridische mogelijkheden er zijn om op een adequate wijze informatie met elkaar te delen.

‘Voor deze aanpak geldt als prioriteit het verkennen en ontwikkelen van de juridische mogelijkheden’

In Genk werd in 2012 een lokaal gemeentelijk overleg ingericht conform de werkwijze van het RIEC Limburg. In deze Genkse samenstelling zaten vertegenwoordigers van de gemeente Genk, de politie, het OM en een externe adviseur. Bestuurlijke Aanpak Genk institutionaliseerde een driewekelijks lokaal overleg. Dit lokale overleg begon in 2012 zijn bestuurlijke vruchten af te werpen. Naast de gemotiveerde aanpak was dit ook deels te danken aan de permanente aandacht vanuit het RIEC Limburg. Het out of the box-denken dat méér overheden dan alleen opsporingsdiensten criminele organisaties of malafide ondernemers kunnen aanpakken, vergt een cultuuromslag. Veel energie werd gestoken in vergroting van het draagvlak onder het motto “niet kijken naar wat niet kan maar focus- sen op wat wel kan”.

In 2012 werd voor Genk een Belgische variant op RIEC-IS ontwikkeld die in 2013 officieel wordt overgedragen. Uiteraard is deze database niet gekoppeld aan de Nederlandse en is het systeem alleen bestemd en toegankelijk voor leden van Bestuurlijke Aanpak Genk.

Criminaliteit stopt niet bij de grens. Er bestaan grote verschillen in de strafrechtelijke, fiscale en bestuursrechtelijke maatregelen. Er ligt voor de komende jaren een uitdaging om de huidige (Genkse) samenwerking door te ontwikkelen naar een geïntegreerde aanpak. Voor deze aanpak geldt als prioriteit het verkennen en ontwikkelen van de juridische mogelijkheden. De kennis opgedaan in de pilot is daarbij een goede aanvulling. Vertegenwoordigers van het LIEC en de RIECs presenteerden in 2012 de Nederlandse bestuurlijke en geïntegreerde aanpak op internationale symposia over dit onderwerp in Kopenhagen en in Brussel.

5

Een doorkijk naar het komende jaar

Op basis van de ontwikkelingen in 2012 zien we een aantal lijnen die in 2013 naar alle waarschijnlijkheid de aandacht van de RIECs en het LIEC zullen vragen.

‘Ik verwacht dat we op korte termijn een aantal forse stappen kunnen zetten.’

Implementatie uitgangspunt integraal tenzij

Alle bij de bestrijding van georganiseerde criminaliteit betrokken overheidspartijen hebben in 2012 in de stuurgroep Georganiseerde en Ondermijnende Criminaliteit (GOC) de afspraak gemaakt om de aanpak van dit criminaliteitsfenomeen verder te integreren. In de uitwerking van deze afspraak is een belangrijke plaats weggelegd voor de RIECs en het LIEC. Naar verwachting zullen de RIECs op regionaal niveau de samenwerking gaan ondersteunen door de inrichting van een gezamenlijk informatieplein, integrale weegploegen gaan adviseren en integrale handavingsplannen gaan opstellen. Een forse opgave, die in 2013 grotendeels zijn beslag zal moeten krijgen. Hoewel het onmogelijk is om alles van het ene

moment op het andere moment te verwezenlijken verwacht ik dat we op korte termijn een aantal forse stappen kunnen zetten. Het doel is een stevige structuur waarbinnen de overheid al haar bestuurlijke, strafrechtelijke, fiscale en privaatrechtelijke middelen kan inzetten in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit.

Naar een steviger bestel

De pilotjaren stonden vooral in het teken van de opbouw van de RIECs en het LIEC. Nu deze fase is afgerond, ontstaat als vanzelf aandacht voor de consolidatie van het geheel. In deze fase zal naar verwachting aandacht gaan ontstaan voor het nader professionaliseren van het werk. Samen met onze convenantpartners zullen we ervaringen uitwisselen, elkaars belangen aftasten, denken in kansen en deze via de operationele kant gestalte te geven. Ook in het kader van de implementatie van de “Leidraad” integraal tenzij... zullen stappen worden ondernomen die de verhouding tussen de RIECs onderling en die met hun convenantpartners steviger en eenduidiger zullen vormgeven.

Ook van het LIEC zal nog meer en betere service worden verwacht. Het LIEC heeft zijn positie als shared service center voor de RIECs geconsolideerd. Op allerlei terreinen – ICT, communicatie, privacy, specialistische know how, aanpak van landelijke thema’s, om er een paar te noemen – heeft het LIEC de RIECs gedurende het verslagjaar met succes ondersteund. 2013 zal voor het LIEC in het teken staan van verdere kwaliteitsverhoging en intensivering van de banden met de RIECs. >

‘De aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit wordt verder geïntegreerd’

Aansluiting bij nationale ontwikkelingen

Het nationaal niveau waarin beleidsmatig afstemming plaatsvindt, is op dit moment in beweging. Naast de GOC zal naar verwachting ook het artikel 19-overleg (tussen de minister van Veiligheid en Justitie, regioburgemeesters, de voorzitter van het college van Procureurs-Generaal, het hoofd van de Nationale Politie en de Belastingdienst) zich over het beleidsveld “georganiseerde criminaliteit” gaan buigen. Het is zaak dat de RIECs en het LIEC deze ontwikkeling het komende jaar optimaal ondersteunen. Dat betekent een nauwe samenwerking met het bureau voor de regioburgemeesters en het desgevraagd inventariseren van informatie.

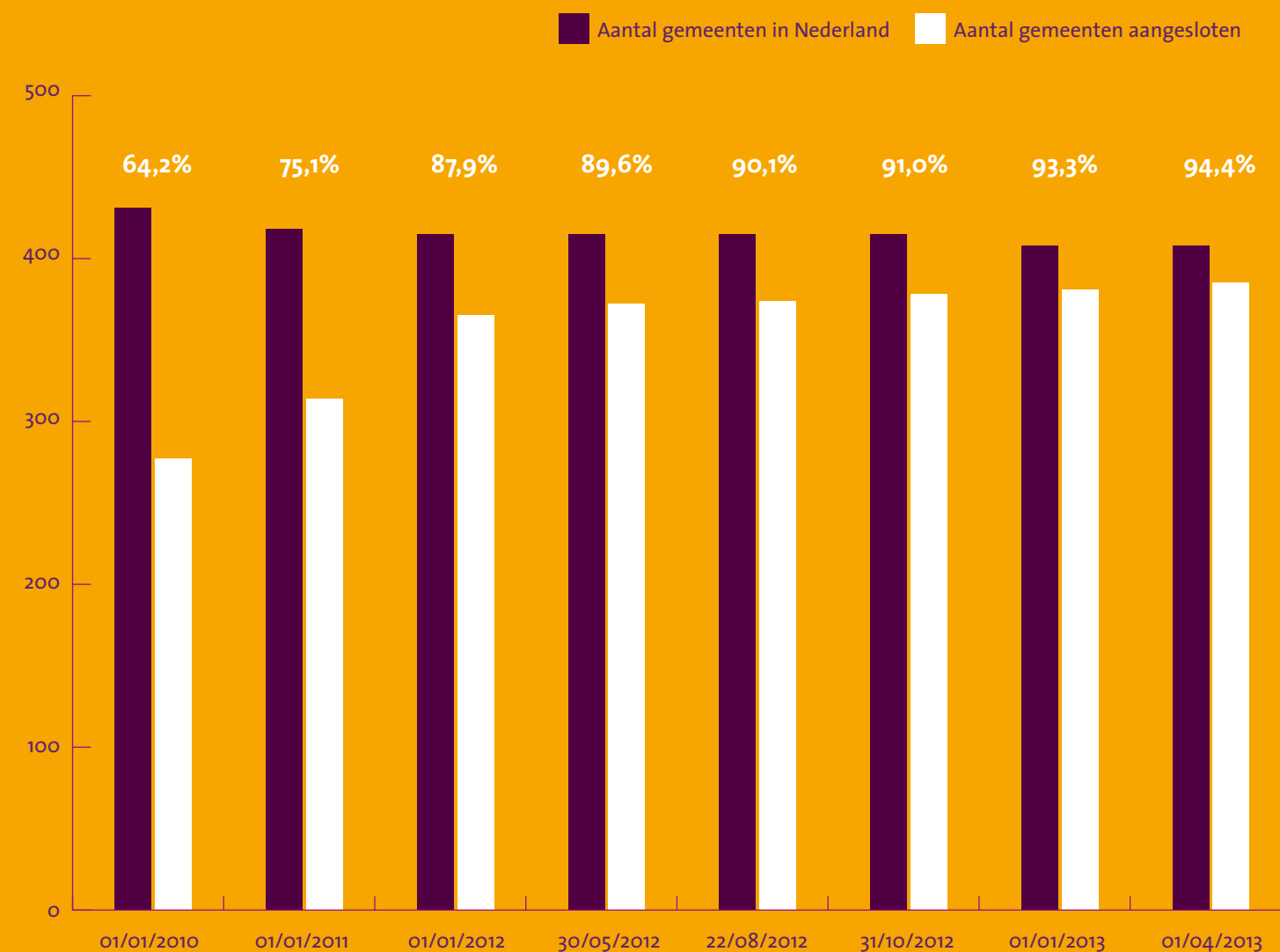
Prioritaire aandacht doorontwikkeling informatie-uitwisseling

Informatie-uitwisseling is één van de hoekstenen van onze werkwijze. Hoe dat zich verhoudt met de privacywetgeving is een belangrijk aandachtspunt. In 2013 zullen de RIECs, het LIEC en het ministerie van Veiligheid en Justitie de privacy-issues nauwgezet in kaart brengen en deze doorvertalen naar onze werkprocessen. Daarnaast zullen we veel energie steken in het doorontwikkelen van het door alle RIECs gebruikte systeem RIEC-IS.

**‘Informatie-uitwisseling
is één van de hoekstenen
van onze werkwijze’**

Cijfers

Aangesloten gemeenten

Integraal casusoverleg

Aantal onderzoeken	
In behandeling	168
Afgerond	228
Doorverwezen naar integrale stuurploeg	88
Totaal aantal onderzoeken	484

Aantal Analyses	307
------------------------	------------

Casus	
Ingebracht door bestuur	141
Ingebracht overige partners:	561
Herkomst niet geregistreerd	169
Totaal aantal casus	871

Onderwerpen	AA	DH	L	MN	NH	NN	OB	ON	RR	ZWN	Totaal
Bestuurlijke rapportages	0	67	x	42	23	1	x	x	61	x	194
Vergunningen (met Bibob)											
Aangevraagd/behandeld	78	85	103	31	16	16	47	220	122	84	802

Bij BIBOB is niet altijd duidelijk in hoeverre het cijfer weergeeft:

a) aantal BIBOB verzoeken waarin RIEC gemeenten ondersteund of b) aantal BIBOB verzoeken die gemeenten hebben behandeld

Colofon

Tekst & redactie: Roland de Ligny

Concept & Vormgeving:

Kris Kras Design

Fotografie: Judith Dekker,
ANP en Hollandse Hoogte

www.liec.nl

© september 2013

